

Demokratiaohjelma 2025

Demokratiprogram 2025

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelu

Taustaa:

- Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (2019) tavoitteiden toimeenpanemiseksi käynnistetyn poikkihallinnollisen kansallisen demokratiaohjelman 2025 tavoitteena on edistää ihmisten osallisuutta ja uudenlaista vuorovaikutusta hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä
- Oikeusvaltion kehittämisen ja sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmä hyväksyi demokratiaohjelman toimintasuunnitelman maaliskuussa 2020 ja väliraportin syksyllä 2021
- Väliraportissa tarkasteltiin miten hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet suomalaisen demokratian edistämiseksi ovat toteutumassa, ja millaisia toimia edelleen tarvitaan niiden loppuun saattamiseksi. Väliraportti toimii pohjana hallituskauden loppupuolella annettavan valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelulle
- Periaatepäätöksessä demokratian edistämisestä on tarkoitus linjata tulevaisuuteen tähtäävistä toimenpiteistä demokratian ja osallisuuden kehittämiseksi kansallisen demokratiaohjelman havaintojen ja kokemusten perusteella
- Periaatepäätöstä on valmisteltu poikkihallinnollisesti ja vuorovaikutteisesti, sidosryhmiä kuullen kuullen.

Osallisuus ja uudenlainen vuorovaikutus

Tavoite: Osallisuus ja demokratia ovat toimintatapana julkishallinnon toiminnan keskiössä

Toimenpiteet: Tuodaan demokratia ja osallisuus julkisen hallinnon strategiaan, tehostetaan vuorovaikutusta ja edistetään osallistumismahdollisuuksia

Edustuksellinen demokratia

Varmistetaan turvalliset, oikeudenmukaiset ja luotettavat vaalit, jossa mahdollisimman moni käyttää äänioikeuttaan

- Selvitetään vaalilain ja vaalijärjestelmän uudistamistarpeita ●
- Valmistellaan vaalilain muutokset maakuntavaalien osalta ▲
- Valmistellaan puoluelain muutos ja perustetaan sähköinen puolerekisteri
- Arvioidaan vaalirahoituslain muutostarpeet ●
- Selvitetään ja kokeillaan uusia tapoja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi ●
- Toteutetaan toimenpiteitä vaalien turvallisuuden turvaamiseksi ja haitallisen vaalivaikuttamisen ehkäisemiseksi. ★

Suora ja osallistuva demokratia

Edistetään yhdenvertaista osallistumista vaalien välillä

- Selvitetään ja valmistellaan kansalaisaloitelakiin ja EU- kansalaisaloitelakiin liittyvät muutokset. ●
- Valmistellaan maakuntalain osallistumisoikeudet ja tuetaan niiden toimeenpanoa. ▲
- Helpotetaan kunnallisten ja maakunnallisten kansanäänestysten järjestämistä. ▲
- Tuetaan demokratiainnovaatioiden ja uusien osallistumismuotojen kokeiluja sekä niiden käytön laajentamista. ★

Hallinnon avoimuus, kuuleminen ja kansalaisyhteiskunta

Kehitetään valmistelun avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä

- Valmistellaan sähköinen avoimuusrekisteri ■
- Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia kuulemismenetelmiä ja kehitetään kuulemiseen liittyvät indikaattorit. ★
- Tehostetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välistä vuorovaikutusta ja kehitetään verkkodemokratiapalveluja. ★
- Edistetään valmisteluun ja päätöksentekoon liittyvän tietopohjan saatavuutta ja ymmärrettävyyttä. ★
- Selvitetään mahdollisuuksia tukea kansalaisjärjestöjen varainhankintaa ja purkaa kansalaistoimintaa häiritsevää byrokratiaa. ★

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus ja nuorten osallisuus

Turvataan riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle

- Tarkastellaan opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tuetaan niiden toimeenpanoa. ★
- Kehitetään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajakoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa. ★
- Lisätään viranomaisten tietoisuutta lasten ja nuorten osallistumisoikeuksista. ★
- Vahvistetaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuhteita. ★
- Edistetään vapaaehtoistyössä tehdyn työpanoksen ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. ★

● Valmistellaan parlamentaarissa vaali-, puolue- ja kansalaisaloitetyöryhmässä

▲ Valmistellaan sote-uudistuksen yhteydessä

★ Valmistellaan demokratiaohjelman koordinaatiotyöryhmässä

■ Valmistellaan parlamentaarissa avoimuusrekisterityöryhmässä

Aikataulu

- Kirjoitustyö: kevät 2022
- Kuulemiset: parhaillaan käynnissä
- Lausuntokierros: kesä-alkusyksy
- Ministeriryhmä- ja VN-käsittely, julkaisu: tavoitteena vuoden loppuun mennessä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen linjausteemat (luonnos):

- *Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää osallistumisoikeuksiaan.*
- *Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää poliittisia- ja kansalaisoikeuksiaan.*
- *Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista*
- *Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista*
- *Yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri on avoin ja syrjimätön ja mahdollistaa eri väestöryhmien osallistumisen*
- *Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa*
- *Suomi tukee kansainvälistä demokratiakehitystä*

Kiitos!

Kansallinen demokratiaohjelma 2025
oikeusministeriön verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

Niklas.wilhelmsson@gov.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET